

Сергій Кириленко

к.е.н., старший викладач кафедри підприємництва і торгівлі,
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ ЯК СКЛАДОВА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

Рушійний вплив процесів технологічного розвитку на всі галузі економіки та суспільного життя вже не викликає жодних сумнівів. Інформаційні технології істотно змінили діючі механізми розрахунків, обміну даними, процеси купівлі-продажу, управління персоналом, ведення бізнесу, тощо та торкнулись багатьох сфер нашого життя. Серед всіх радикальних змін, котрі спричинив науково-технічний прогрес, а радше цифровізація безпосередньо, стосується прискорення самих процесів, на які вплинули новітні інформаційні технології і, як наслідок, скорочення часу на їх реалізацію.

Інноваційний розвиток в умовах сучасних викликів та наявного стану розвитку технологій передусім пов'язаний із саме цифровими технологіями. Ось лише деякі приклади того, як за останнє десятиліття окремі технології радикально змінили не тільки способи комунікації, але і принципи менеджменту, формування маркетингових стратегій, ведення бізнесу та державне управління:

– хмарні технології відкрили необмежений доступ до обчислювальних потужностей навіть для персонального використання та малого бізнесу. Парадигма використання апаратного забезпечення для вирішення певних задач бізнесу змінилась на використання «підписки» – тепер компанія чи фізична особа для виконання ресурсомістких завдань може використовувати платформу оператора хмарного сервісу, уникаючи необхідності інвестування чи придбання дорогого обладнання. Прикладом вітчизняних доробок в даному напрямку може виступати «Національна хмарна ініціатива», що має на меті впровадження хмарних технологій у всі сфери державного та економічного управління;

– штучний інтелект істотно пришвидшує вирішення як типових завдань, шляхом використання нейронних мереж, так і для нетипових задач, котрі вимагають високого ресурсного потенціалу. В першу чергу, це позначилось на можливостях синхронного перекладу з різних мов, написання текстів та підготовки інформаційних матеріалів. Генеративний штучний інтелект на базі заздалегідь навчених нейронних мереж дозволяє використовувати його в якості консультанта, оператора підтримки, спеціаліста із надання інформаційних послуг, тощо. Деякі види робіт вже можуть бути успішно виконані за допомогою нейронних мереж та програмного забезпечення із відповідними можливостями;

– розвиток міжнародних платіжних систем, криптовалют та платіжних сервісів відкриває широкі можливості для міжнародних розрахунків, зручних платежів та фінансового моніторингу транзакцій. Швидкі, прості та безпечні розрахунки в будь-якій сфері дозволяють суттєво скоротити операційні витрати та зручно акумулювати дані про клієнтський шлях з метою подальшої обробки цих даних для прогнозування та корекції бізнес-стратегії;

– програмні засоби (в тому числі із використанням хмарних технологій) для документообігу та управління підприємством (ERP) дозволяють скоротити витрати на управління бізнесом, пришвидшити прийняття управлінських рішень та підвищити рівень безпеки компанії. Тісна інтеграція зі сторонніми сервісами (бухгалтерський облік, кадри, статистика, фінансовий моніторинг, тощо) дозволяють отримувати управлінську та аналітичну інформацію в режимі реального часу, що в подальшому дає можливість більш глибокого розуміння бізнес-процесів та управління ними;

– в державному управлінні цифровізація відкриває перспективи більш зручного використання діючих реєстрів, надає можливість для розробки та подальшого впровадження широкого спектру державних послуг для населення та зручні сервіси для громадян. Цей підхід, у свою чергу, також веде до скорочення витрат в контексті бюрократичних процедур. Доступ до інформації та її відкритість формує фундамент «інноваційного простору» в рамках держави та відкритого суспільства;

– сфера знань також переживає стрімку трансформацію саме завдяки впровадженню цифрових інформаційних технологій. Доступ до баз знань, курсів та навчальних матеріалів стає доступним, зручним та простим в користуванні для всіх верств населення. Можливість навчатись в будь-якому куточку світу, отримувати релевантну інформацію та використовувати сучасні інструменти розвитку стала головною прерогативою в даній галузі.

Деякі вітчизняні та зарубіжні науковці пов'язують цифровізацію із четвертою індустріальною революцією. На думку вчених, саме цифровізація стала наслідком та одночасно і є інструментом здійснення технологічної революції. В сучасних реаліях в процесі життєдіяльності людей накопичуються величезні обсяги даних. І саме ці дані є своєрідним інструментом, що дає можливість для прогнозування та, навіть, передбачення деяких бізнес-процесів в майбутньому.

Приймаючи до уваги вищенаведене, ми можемо зробити загальні висновки про наступний вплив цифровізації на фінансовий сектор та її наслідки для галузі, котрі неодмінно ведуть до трансформації та еволюційного її розвитку.

1. Транспарентність фінансової системи. Безумовно, інформаційні технології несуть у собі певні виклики для безпеки даних та зміни підходів до захисту інформації, однак відкриття багатьох реєстрів у цифровому вигляді, зручність переказів та отримання інформації та скорочення часу на обробку цієї інформації призводять до відкритості фінансової системи. Глибоке проникнення інформаційних технологій суттєво спростило доступ до них. Від хмарних технологій до доступу з екрану персонального смартфона. Створення таких державних систем, як «Prozorro», «E-Data» та «Прозорий бюджет» відкривають та спрощують доступ до низки баз даних та дозволяють контролювати та аналізувати бюджетні та супутні процеси. Відкриті та доступні дані дають змогу оптимізувати фінансову звітність, своєчасно реагувати на виклики та зміни зовнішніх та внутрішніх факторів, мати доступ до актуальної інформації в режимі реального часу та своєчасно реагувати та формувати стратегічні та тактичні рішення.

2. Фінансова інклюзія. З бурхливим розвитком цифрових послуг відбулось їх поширення для широких верств населення. Істотне спрощення надання базових фінансових послуг (відкриття рахунків, оформлення кредитів та інших фінансових інструментів), інвестування, проведення платежів та управління персональними фінансами призвело до того, що сьогодні переважна більшість населення має доступ до всіх необхідних фінансових інструментів. Розвиток банківських технологій разом з політикою держави щодо їх поширення та доступності стали одним із рушійних факторів фінансової інклюзії, а радше – «цифрової фінансової інклюзії».

3. Стимулювання інноваційного розвитку. В процесі власного розвитку Україна в переважній більшості переймала ті інноваційні процеси, котрі вже набули або щойно з'являлись в провідних країнах Заходу та світу. Однак на даний час рівень розвитку деяких цифрових та інноваційних послуг в нашій державі є доволі високим. Наприклад, поширення цифрових банківських послуг (Монобанк, ПриватБанк), можливість зручного оформлення державних послуг (Державний портал «Дія») та глибоке проникнення та доступність стільникового та ширококутового доступу до мережі Інтернет. Достатньо високий рівень технологічного розвитку та передові інформаційні технології та їх підтримка на державному рівні відкривають можливості і стають фактором синергетичного підсилення для подальшого розвитку шляхом залучення іноземних інвестицій, використання передового світового досвіду та інтеграції у світовий науково-технічний прогрес.